

طاشينك

ارمنيجه يومی سیاسی فخرته

صاحب امتیاز: مراد ماموریان

TACHINK JOURNAL ARMENIEN QUOTIDIEN SMYRNE

Directeur - Rédacteur en chef H. MAMOURIAN

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՄԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Table with 3 columns: ԻԶՄԻՐ, ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳԱԽԱՐ, ԱՐՏԱՍԱԶՄԱՆ. Rows show prices for different editions.

Ձեռնարկուած ծնագիրք եւ չին ցրուիր:

ՏՆՕՐԻՆ - ԽՄԱՆԻՐԱՊԵՏ

Z. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ԶԱՅԵԼՔԵՆ ՄԱՅՁ

Զախագանց նպասակարար օրոշում մը ցուած է այսօր, փակել ըզոր օտար դպրոցական հաստատութիւններ, որոնք կրճող որդերու նման, այսօր արհիւնել ի վեր արիւնք խմած են Թրքիայի սահմաններէն դուրս, անոնց մանկիկին կրճուածին շարքերու կողմ պատրաստին սակ...

Գեղեցիկ օրոշում: Անարարկոյն երբ պատերազմէն յաղթական դուրս ելլենք, Անտոնով, հարկ եղած միջոցներն ալ ձեռք պիտի առնուին, որ պէտքի Թուրքիանակ ամենագործ ժողովուրդներ չարտօնուին իրենց զաւակներն եւրոպայ դրկիւու ուսմանց կամ գիտութեանց այս կամ այն ճիւղին հետեւելու համար, նկատելով որ այդ սեռակ ցիւղերու հետեւողներ, յետոյ չեն դառնար երկիր, սա քիտար առաւելութեամբ Թէ Թուրքիոյ մէջ չեն կրնար ի գործ դնել իրենց ուսած ծարարարութեան կամ գիտութեանը...

Կառավարութեան կողմէ ցայսօր դրկուած կարգ մը ուսանողներ եւս Բաթիզ, Լօսօն, Պրիւք, սէլ, Էլ Եւլ ուրիշ եւրոպական քաղաքներ, անշուշտ չպիտի դրկուին այստեւ, քանի որ անոնք կրնան հարկ եղած ուսումն ու գիտութեան ստանալ Թուրքիոյ համալսարաններուն մէջ:

Չեղջայտ հետզհետէ սկսած ինքզինքնիս գտնել, թողնել օտարի մը ճշտութեամբ Բարիճիւլախոններու շնչումը տոր դարազուխ մը քայլու Թուրքիոյ համար, որու հետեւեցաւ անմիջապէս պատերազմի յայտարարութիւնը, եւ այս վերջնայն ընթացքին հետեւանքով, օտարներէ քուրքեր գտնուելու ազգար զայն ստեղծու պատրաստութիւնը պիտի ըմբռնէ եւ փոխանակ անգլիներէն, ֆրանսերէնի հետեւելու, պիտի հետեւի իրեն հաց քուղ լիզուին եւ ուսման:

Օտար վարժարաններու փակումը անշուշտ առաջին քայլն է, դեռ շատ ուրիշներ ալ պիտի առնուին եւ պէտք է որ առնուին յօգուտ այն հայրենիքին որ մերն է եւ որու ուղղութիւն ճալ եւ զայն հաստատ հիմնուելու վրայ կանգնեցնել կ'ընտրուի վերջապէս սահմանադրական ներկայ վարչութիւնը...

ԴԻՏՈՂԱԳԻՐ

ԵՐՈՒՍԱԳԵՄԻ ՀԱՄԱՐ ԿԱԶՄՈՒԱԾ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԻՆ ԶՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒ ԼՈՒՍԱՔԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա. ԻՄ ԸՆԹԱՑԻՐ

Դիտողագիրքիս իբր վերջաբան երկու խօսք ալ աւելցնեմ իմ անձնական գիրքիս վրայ, նոր կանոնագրին հանդէպ, զի քանի որ երբեք խօսակցութեանց եւ թղթակցութեանց մէջ կր կրկնէին, թէ իմ համագմանս մասին գիտակ էին եւ նոր կանոնագրին հակառակ ըլլալու յայտնի էր միայն թէ պտք չէր որ լանձն առնէին նոր կանոնագիրը գործադրելու պաշտօնը կրնայ ստանալ զայ կերպով մը կ'ուզեն զիս հակառակութեան մէջ ինկած ցուցնելու կամ որ եւ կողմնակի դիտարմը կեղծութի գիմած ըսելու Բայց ինչ ալ ըլլար սյգ մասին կ'արժեանք գաղափարը, դիտողագիրքիս հիմնակէտը չէր խախտուեր, զի անձնական թերութիւն մը միայն եղած կ'ըլլար, որ սկզբունքին վրայ չէր ազդեր, Բայց լաւ է որ այդ կէտն ալ պար

գրել եւ անուղղակի կերպով իսկ նպատակին եւ չիւթին վրայ ստուերած չգայ: Երբոր Ընդհանուր Ժողովոյ ջանքերով մեծամասնութիւնը, ուսեց հակառակութեան դէմ, Կրօնական Ժողովին մէջ մտաւ լաւ զմե եղաւ, եւ սա ալ հարկադրուեցաւ անդամակցութիւնը ստանձնել: Ինչպէս որ կանոնագրին հանդէպ տնայատ համոզման տէր էի եւ կը մտայ: Այդ շրջանին համար դիտողութիւն ընող չկայ:

Երբոր նորընտիր ԽՈՒՍ Ժողովը վարչական գործերուն ձեռք գարնելով իբր առջեր գտաւ Երուսղէմի խղիւրդ առաջին անգամ ԽՍՐՊՊԱՐԱՆԿԱՆ Յանձնաժողովին լուծել թօփափելու որոշումը տուաւ, որ է ըսել, նոր կանոնագրին ծրագրողներն ու պաշտպանները գործէ հեռացնել: Երկու շաբաթէր կարենալ գործել, Ընդհանուր Ժողովը համակերպեցաւ, եւ ծրագրողներ եւ պաշտպաններ հրապարակէ քուցեցան: Այս պարագայեր շատ նշանակալից էին, եւ նո կանոնագրին հանդէպ բնուելով ընթացք կը մտածուէին: Նոյն նշանակութիւնը եւս քան զիս կը օտարականար իմ անունս իբր պատուիրակութեան ընտրելի յիշուելով Մինչև այս աեղ ալ դիտողութեան տեղի չեն դրոնք ամենէն սաստիկ քննադատները:

ԳՈՐԾԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՆՏԱՊԵՆԵԼ

Երբոր վարչութիւնը գործը ստանձնեց, իբր յայտագիրը Ընդհանուր Ժողովին ներկայեց բանաձեւով մը Կընդունիլ թէ լըր Կրօնական Ժողովոյ ատնակետ եւ իբր հաւանական ընտրելի պատուիրակ, եւ ալ պատուիրակութեան ընտրութեան մասին կը ընել որ այդ յայտարարութեանց մէջ, Այդ ժողովին մէջ խորհուած, կըր ուսած քննուած եւ որոշուած, եւ միայն ձայն հաւանութեամբ Ընդհանուր Ժողովին տարուած բանաձեւը գործադրել չէր, այլ գործադրութեան հետապնդել, Կտ նստագիրը գէջ աղէկ Ընդհանուր Ժողովոյ քուցակութեան մը անցած է, եւ վարչութիւնը չէր կրնար զայն խափանել կամ փոփոխել այլ պէտք էր որ փոփոխութիւնը կատարուէր օրինական ձեւերով եւ ընդունուած պայմանաժամով, եւ անտեղ ղեկավարները լուսաբանող կէտերը ցուցուելէն հետք: Պէտք էր գործադրութիւնը յիտաձգող ձե մը գտնալ եւ պէտք եղած լուսաբանութեանց համար ատեն վասակել, որպէսզի թէ գործն ինքնին խօսի եւ թէ մեկնաբանութիւնները տրուին, Ահա գործադրութիւնը հետապնդել բանաձեւին բուն իմաստը, Հետապնդել կը նըշանակէ ջանալ կացութիւնը պարզել խոչընդոտները քննել, ղեռնարկութիւնները յայտնել եւ գործադրութեան հնարաւոր կամ անհնարին, օգտակար կամ վնասակար ըլլալը մէջտեղ դնել, որպէսզի վրձուել թէ գործադրութիւնը պիտի կորե նստը ըլլալ թէ ոչ, կատարելալ պիտի ըլլա՞յ թէ մասնակի, ափսոսալ պիտի ըլլա՞յ թէ փոփոխալ, ինչ միջոցներ կրնան ձեռք առնուիլ, ինչ հետեւեցնել կը նախատեսուին եւ ինչ օգուտներ կ'ակնկալուին: Հետապնդում ըսել ալ յայ կէտերը ճշդել եւ ստուգել ընել է: Ուստի այնպէս կը կարծեն թէ ղեռնարկութիւնները հարթելու եւ փոփոխ պատրաստելու գործը միմիայն Միաբանութեան եւ միաբաններու կողմէ յարուցուած ղեռնարկութիւնները ցրել կը նշանակէ: Բայց իսկու թիւնը այս չէ, ալ կը նշանակէ ոչ միայն արտաքին ղեռնարկութիւնները, այլ եւ ներ-

քին ղեռնարկութիւնները, եւ կանոնագրին ներքին կազմութեան յատուց եկած ղեռնարկութիւնները հեռացնել, եթէ այն կողմէն է ղեռնարկութիւնը: Հետեւաբար եւ որ գործադրութեան հնարաւոր եւ օգտակար եւ օրինական չըլլալուն համար ընել, եւ ղեռնարկութեան որ կողմէն լլալու գիտէի: Բետապնդելու պաշտօնը լանձն առած ատեն, ինչի հակառակ չէի ըլլար այլ ինչպէս հետեւեցնել համոզում էի, նոյնպէս ալ կրնայի նոյն հետեւեցնել օրինաւոր արտայայտութեան գործակցիլ:

(Շար.) ՄԱՂԱԿԻՒԱ ԱՐՔ. ՕՐԱԿԱՆԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱՆԵՐԿԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՄԵՁ

ԳԵՐՄԱՆ ՏԵՍԱԿԷՏ ԱՆԳԼԻՈՅ ՀՈՄՈՉԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊԵՂԺՈՅ ՀՆՏ

Յօդուածներուն հրատարակութեան պահուն աշխարհ ծառայութեան ինչ ինչ պայտօնաթղթերու գործ գերման բանակին ընդհանուր հրամանատարը գտաւ Պրիւքէի գրաւուածէն ետք, պեժ սպայակոյտին պայտօնաթղթերու մէջ ինչ պաշտօնաթղթերը տարորինս կ'ույս մը կրնաին այն բարոյական արտաբանութեան մասին զր Անգլիա զգացած է Գերմանացոց Պելճուա մտնելուն առթիւ, որովհետեւ յիւստի կորն Կոյց կուտան աղ թղթերն որ պատերազմական յատակագիծ մը գործութիւն ունեցած է Գերմանիոյ դէմ իր մեծապի քր մանրամասնութիւններով ընդ մէջ անգլիական եւ պեժ կառավարութեան:

«Անգլիական միջամտութիւն ի Պելճի» վերաբերութեամբ պայտօնաթղթը թիւրու համաձայն անգլիական արշաւախմբի մը զրկուելը: Քրանցօգերման պատերազմի մը առթիւ նախատեսուած է 1906էն ի վեր, Պելճիոյ պատերազմական նախարարութեան ղրկուած նամակ մը 1906 ապրիլ 10 թուակիր, պաշտօնաթղթերուն մէջ գտնուած, կը հաստատէ որ Պելճի սպայակոյտի պետը Պրիւքէի անգլիական զինուոր, կցորդին հետ համախորհուող աշխատած է, այս վերջնայն հետ, պատրաստելու պատերազմական յատակագիծ մը անգլիական 100,000 հոգոյ արշաւախմբի մը մասին: Այս յատակագիծը անգլիական սպայակոյտին ընդունուեցաւ: Հետեւաբար պեժ սպայակոյտը հարկ եղած բ լոր տեղեկութիւններն ստացաւ գործերու թիւն, անոնց ցամաք ելլելու կէտերու եւ փոխադրութեան ժամերուն վրայ:

Այս բոլոր մանրամասնութեանց ծառայութիւնը կարող ըրաւ Պելճ սպայակոյտը պատրաստելու, նոյն իսկ ամենաչնչին մանրամասնութիւններու մէջ, անգլիական զօրքերու Պելճիոյ մէջ գործելու վայրերը անոնց բնակատեղիները եւ անոնց պաշարները, մեծ թիւով թարգմաններու թիւը եւ անգլիացի վերաւոր բանակներու ընդհանուր սպասարկութիւնները: Անգլիական զօրքերը՝ Տրեքերքի Բայլէի եւ Պուլօնի մէջ ցամաք ելած պիտի գործածէին Պելճ երկաթուղիները հասնելու համար իրենց համախմբուելով վայրերը, ապացոյց է որ անկողմնակալ համաձայնութեան յաջողութեան նմանօրինակ համաձայնութիւն մը Ֆրանսական սպայակոյտին հետ:

Երբք կառավարութիւնները իրապէս կազմակերպած էին զոչնակից բանակներու գործակցութիւնը անա ասոնք են

ՎԻԼՀԷԼՄԲ. Կապր Գեղարմենի

պայտօնաթղթին յայտնութիւնները: Գաղտնի թղթերուն մէջ գտնուած էր նաեւ Ֆրանսական բանակին շարժումներուն վրայ անգլիական թղթերը: Ուրիշ կարեւոր մանրամասնութիւն մը եւս, զնդապետ Պէրտարտիսթոն մատնանիշ կըրէր թէ Հօլանտաի անգլիական վրայ յոյս դնելու չէ նմանապէս գաղտնապէս կատարուելու որ անգլիական կառավարութիւնը մտադիր է Անգլիան ընտրել իր պաշարներուն փոխարինութեան կեդրոն, անմիջապէս որ հրեւստային ծովը պիտի աքրուէր գերման պատերազմական նաւերն: Լեւրդապէս, անգլիոյ զինուորական կորպը կ'ընտրէ Ռէյնի նահանգներուն մէջ լրտեսութեան սպասարկութիւնը:

Պելճ կառավարութեան իրազեկ զեւանագետներն անպէտ չէին անգլիոյ ծրագրիներն ու հետեւեց վ իրենց հարեւրքին գլխուն քայլք վտանգներուն: Պրիւքէի գաղտնի պայտօնաթղթերուն մէջ գտնուած է Պերտարտիսթոն զեւանագետին մէջ մանրամասն տեղեկագիրը: Այս զեւանագետը չէր թելըր զգուշացնել իր կառավարութիւնը այն պարագային որ Համաձայնութեան կառավարութեանց պիտի միանայ, Կ'ուստայն որ Ֆրանսական թըշնամութիւն մը Պելճ չէր գործութեան ղէմ անհնարին բան մը չէ, գծադրաբար Պելճ կառավարութիւնը խուլ ակայնը հեղա այս բաներուն խրատներուն:

ՄԱՄՈՒՐ

ԲԷՅԼԻԻԻ խմբագրականին (Ուրբաթ օրուան միջինին առթիւ) ինչպէս առաջ ծանուցուած էր Ուրբաթ օրը չէր արձակուելու իր զրկուելու մէջ ըմանը չի տեսնուած, աննախընթաց հաւաքում մը տեղի ունեցաւ, մեր խնամքներուն ղէմ հոչնակուած ձեռնարկ առթիւ կայսերական Ֆէթիւլին ընթերցման համար: Ուրբաթի ժողովը նամակաւոր խոյրում տընելու վերաբերող անագուցած է: Այդ համարումն մէջ թուրք Պարսիկ շնորհակալութեան մէջ թուրք, ալ ամեն անոնք որոնք կը հաւատարմի մեր Աստուծոյն եւ մարգարէին, ու կը ջանային աշխարհի օգտին հոմար, Իսլամը դարիսի ի վեր այսպիսի մեծ հաւաքումներ զերմ մնաւած է: Կորսուցուցած էր կրօնական կ'պիրը ու սզգալին յարաբերութիւնները, Այս վիճակը մեծ

